

Sygn. akt VIII GC 245/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Anna Górnik

Protokolant: stażysta Joanna Drobińska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2017 r. na rozprawie

sprawy z powództwa Agencji Nieruchomości Rolnych w W.

przeciwko P. M.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego P. M. na rzecz powoda Agencji Nieruchomości Rolnych w W. kwotę 237.834,72 zł (dwieście trzydzieści siedem tysięcy osiemset trzydzieści cztery złote siedemdziesiąt dwa grosze) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 lutego 2016 roku,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 26.292 zł (dwadzieścia sześć tysięcy dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote) tytułem zwrotu kosztów procesu.

VIII GC 245/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 maja 2016 roku powódka Agencja Nieruchomości Rolnych w W. wniosła przeciwko pozwanemu P. M. o zapłatę kwoty 237.834,72 złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 6 lutego 2016 roku i kosztami procesu.

W uzasadnieniu wskazano, że pozwany jest prezesem zarządu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. Na podstawie prawomocnych wyroków sądu wobec Spółki skierowano egzekucję, która okazała się nieskuteczna. Wobec powyższego wierzyciel skierował roszczenie wobec pozwanego w trybie art. 299 ksh.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa wskazując, iż wobec niego nie zachodzą przesłanki z art. 299 ksh. Wskazał, że wierzyciel nie poniósł szkody, zaś zarząd Spółki prowadzi spory sądowe z (...), których zakończenie powinno przynieść spłatę zobowiązań. Jednocześnie pozwany wskazał, że znaczna większość sporów dotyczy zaległych płatności (...) wobec spółek cywilnych, w formie których spółka prowadzi działalność rolniczą.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 14 maja 2012 roku Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim, w sprawie o sygnaturze I C 253/10, zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na rzecz Agencji Nieruchomości Rolnych w W. kwotę 65.945,21 złotych z odsetkami ustawowymi od kwoty 35.463,49 złotych od dnia 17 kwietnia 2010 roku i od kwoty 1.398,31 złotych od dnia 12 sierpnia 2010 roku oraz kwotę 13.522 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Po nadaniu wyrokowi klauzuli wykonalności powódka wszczęła egzekucję, która postanowieniem Komornika z dnia 31 grudnia 2015 roku została umorzona, jako bezskuteczna.

Wyrokiem z dnia 17 czerwca 2015 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie, w sprawie o sygnaturze VIII GC 18/14, zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na rzecz Agencji Nieruchomości Rolnych w W. kwotę 147.910,77 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 139.143,59 złotych od dnia 23 marca 2013 roku i od kwoty 8.767,18 złotych od dnia 13 czerwca 2012 roku oraz kwotę 10.456,74 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Postanowieniem z 31 grudnia 2015 roku Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne dotyczące powyższego tytułu wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Bezsporne, a nadto: odpis wyroku z 17.06.15r. – k.14, postanowienia z 31.12.15r. – k. 15, wyroku z 14.05.12r. - k. 16, 17, postanowienia z 31.12.15r. – k.18

P. M. pełni w (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. funkcje prezesa zarządu od początku istnienia Spółki. (bezsporne, a nadto odpis z KRS k. 7-13)

Pismem z dnia 26 stycznia 2016 roku Agencja wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 213.855,98 złotych wraz z zasądzonymi odsetkami i kosztami procesu w terminie do 5 lutego 2016 roku.

W odpowiedzi z dnia 5 lutego 2016 roku pozwany wskazał, że nie istnieją podstawy do występowania z roszczeniem, gdyż nie można mu przypisać winy. Wskazał nadto, że Spółka podejmuje wszelkie działania aby sytuacja finansowa uległa poprawie.

Kolejnym wezwaniem z dnia 5 kwietnia 2016 roku ponownie wezwano pozwanego do uiszczenia powyższej kwoty w terminie 7 dni. Pismem z dnia 18 kwietnia 2016 roku pozwany podtrzymał swoje stanowisko.

Bezsporne, a nadto dowód: wezwanie k. 19, pismo z 05.02.2016r k. 20, wezwanie z 5.04.16r.- k.21-22, pismo z 18.04.16r. – k.23

(...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. pozostaje w sporze z Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Obecnie toczą się sprawy dotyczące odmowy płatności kwoty 2.728,41 zł za rok 2006 (Jednolita płatność obszarowa, częściowo przyznana), kwoty 101.256,89 zł za rok 2006 (płatność uzupełniająca do powierzchni grupy upraw podstawowych) i kwota 6320 zł (rolnictwo ekologiczne – rok 2012) oraz 4560 zł (zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie). W 2012 roku Spółka uzyskała dopłaty na kwotę 158.873,39 zł.

Pozwany związany jest z wieloma podmiotami prawa – jest współnikiem spółek cywilnych, które również pozostają w sporze z (...). Przedmiotem sporu są dopłaty unijne dla rolników.

Bezsporne, a nadto dowód: zeznania świadka D. G. k. 62-63, informacja k. 73

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne w całości.

Stosownie do treści art. 299 § 1 k.s.h. jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Przepis § 2 tego przepisu stanowi zaś, że członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że nie zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nie wszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo nie zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nie wszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

Obecnie w orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko ujmujące odpowiedzialność z art. 299 k.s.h. jako szczególny przypadek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej na zasadzie winy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 118/06, OSNC 2007, nr 9, poz. 136 i powołane w niej orzeczenia Sądu Najwyższego, a z późniejszego orzecznictwa - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2007 r., III CSK 2/07, niepubl.) który to pogląd Sąd w niniejszej sprawie w całości podziela. Specyfika tej odpowiedzialności odszkodowawczej przejawia się w tym, że wierzyciel, który nie wyegzekwował swej wierzytelności wobec spółki, nie musi na zasadach ogólnych dowodzić wysokości doznanej wskutek tego szkody. Wystarczy, że przedłoży tytuł egzekucyjny stwierdzający zobowiązanie spółki (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 1999 r., III CZP 10/99, OSNC 1999, nr 12, poz. 203) i udowodni, iż egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna. Z przedmiotowej regulacji wynika więc na rzecz wierzyciela domniemanie szkody w wysokości niewyegzekwowanej wobec spółki wierzytelności. Domniemane w świetle tej regulacji są także związek przyczynowy między szkodą wierzyciela a niezłożeniem we właściwym czasie przez zarządcę wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania zapobiegającego upadłości oraz zawinienie przez zarządcę niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania zapobiegającego upadłości. Taki rozkład ciężaru dowodu wskazanych okoliczności jest uzasadniony tym, że wierzyciele na ogół nie znają stanu interesów spółki, wiedzę w tym zakresie mają natomiast zarządcy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/00, OSNC 2004, nr 5, poz. 76).

Odnosząc się do kwestii dochodzonych wierzytelności należy wskazać, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r. (III CZP 143/07, Biul.SN 2008/2/12, LEX nr 346311) odpowiedzialność związaną z bezskutecznością egzekucji określonego zobowiązania wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ponoszą na podstawie art. 299 k.s.h. osoby będące członkami jej zarządu lub likwidatorami w czasie istnienia tego zobowiązania. Przy tym w uzasadnieniu teże uchwały Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, iż odpowiedzialność członka zarządu obejmuje wszystkie zobowiązania spółki, których podstawa istnieje w czasie sprawowania przez niego funkcji, a więc także zobowiązania jeszcze wtedy niewymagalne, co jest uzasadnione tym, że ogłoszenie upadłości, o które członek zarządu lub likwidator powinien wystąpić w celu przeciwdziałania bezskuteczności egzekucji, spowodowałoby wymagalność także zobowiązań niemających dotąd takiej cechy (zob. art. 91 p.u.n.).

Strona powodowa, zdaniem Sądu sprostała obowiązkowi wynikającemu ze wskazanego przepisu i wykazała, iż posiada wymagalną wierzytelność względem spółki, bowiem wraz z pozwem złożyła tytuł egzekucyjny przeciwko pozwanemu, z którego wynikała określona należność. Również sam pozwany nie kwestionował faktu istnienia zaległości względem powoda.

Ustalenie przewidzianej w art. 299 § 1 ksh przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01). Niemniej jednak w orzecznictwie i literaturze powszechnie przyjęta jest liberalna (szeroka) wykładnia pojęcia "bezskuteczność egzekucji", utożsamiająca ją z niebudzącą wątpliwości nieściągalnością wierzytelności od samej spółki, tj. stanem, w którym z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności (por. wyrok SN z 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01 oraz A. Karolak, glosa do powołanego wyroku). Wystarczającym środkiem dowodowym, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki przysługującej mu wierzytelności, jest postanowienie komornika o umorzeniu postępowania. Dokument ten stwierdza bowiem, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 13 lutego 2015 r., I ACa 1213/14).

W konsekwencji Sąd uznał, że strona powodowa również dostatecznie wykazała drugą warunkującą odpowiedzialność pozwanego przesłankę wynikającą z art. 299 ksh.

Członek zarządu może się uwolnić od powyższej odpowiedzialności, jeśli wykaże ziszczenie się przynajmniej jednej z trzech przewidzianych w art. 299 § 2 KSH przesłanek egzoneracyjnych: 1) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie, 2) niezgłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania

układowego nie nastąpiło z winy członka zarządu, 3) pomimo niezgłoszenia upadłości oraz nieszczęścia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

Z treści lakonicznej odpowiedzi na pozew wynika, iż pozwany oparł swoją obronę na stwierdzeniu, iż brak wniosku o upadłość nie jest zawinione przez pozwanego, a nadto, iż wierzyciel nie poniósł szkody. Stanowisko to nie jest poparte żadnymi twierdzeniami faktycznymi. Pozwany wskazuje jedynie na spory prowadzone z (...), jednocześnie wskazując, iż spory te w większości prowadzą spółki cywilne.

Odnosząc się do przesłanki mogącej wyłączyć winę pozwanego na gruncie art. 299 §2 k.s.h., należy w pierwszej kolejności podkreślić, że pozwany w trakcie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (jak również nie wszczęto postępowania układowego). Implikuje to po jego stronie konieczność udowodnienia, że w tym czasie w ogóle nie nastąpiły przesłanki do ogłoszenia upadłości przez spółkę lub swój brak winy w niezłożeniu właściwego wniosku lub, że pomimo braku właściwego wniosku nie nastąpiła u strony powodowej szkoda. Jak już wskazano pozwany nie tylko okoliczności tej nie wykazał, ale nawet nie podał twierdzeń faktycznych, z których wniosek taki można wyprowadzić.

W przedmiotowej sprawie pozwany powołał się także, równie lakonicznie, na trzecią przesłankę egzoneracyjną. O szkodzie w rozumieniu art. 299 § 2 ksh można mówić jedynie wówczas, gdy zgłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego spowodowałyby zaspokojenie wierzyciela w części większej niż w przypadku zaniechania dokonanego przez członka zarządu. W przypadku powyższym rozmiarem szkody będzie różnica między tym, co wierzyciel mógł w wyniku wszczęcia wspomnianych postępowań uzyskać, a rzeczywistym stanem zaspokojenia jego roszczeń. Jeżeli więc pozwany członek zarządu wykaże, iż to, co wierzyciel uzyskałby w wyniku dopełnienia przez zarząd prawem nałożonych obowiązków, przedstawia mniejszą wartość aniżeli wysokość dochodzonego na podstawie art. 299 ksh roszczenia, roszczenie to w pozostałej części winno ulec oddaleniu (J. Giezek, D. Wnuk, Odpowiedzialność cywilna i karna w spółkach prawa handlowego, Warszawa 1994).

W niniejszej sprawie to pozwany powinien udowodnić wskazaną w toku postępowania okoliczność egzoneracyjną, bowiem to strona pozwana winna wykazać, że wierzyciel uzyskałby zaspokojenie od spółki gdyby wcześniej wszczął egzekucję (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 13 lutego 2015 r., I ACa 1213/14). W ocenie Sądu pozwany nie sprostał ciężącemu na nim obowiązkowi wynikającym z art. 6 kc, który wyraża regułę generalnie wymagającą udowodnienia powołanego przez stronę faktu, powodującego powstanie określonych skutków prawnych, ponieważ samo przyznanie faktu nie może stanowić wystarczającego dowodu istnienia danego faktu, który musi być zawsze ponadto potwierdzony całokształtem materiału dowodowego lub innymi poznanymi już okolicznościami.

Powołując się na przesłankę zwolnienia z odpowiedzialności pozwany wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości i rachunkowości na okoliczność braku szkody. Jednocześnie nie przedłożono żadnych źródeł, z jakich biegły miałby czerpać wiedzę o stanie majątkowym Spółki – w tym kierunku pozwany nie naprowadził dowodów, co więcej – nie podniósł nawet twierdzeń faktycznych w tym zakresie.

Mając na uwadze powyższe Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny księgowości i rachunkowości, z powodu braku wskazania przez pozwanego jakiegokolwiek materiału dowodowego niezbędnego do rozważenia go i dokonania jego oceny przez biegłego. Wdanie opinii bez materiału źródłowego nie było możliwe. Biegły zaś nie poszukuje dowodów, zastępując stronę, a jedynie na podstawie tych przedłożonych przez stronę wydaje opinię.

Pozwany powoływał się także na istnienie sporów pomiędzy Spółką a (...), a także pomiędzy spółkami cywilnymi a Agencją. W zakresie ewentualnych roszczeń spółce cywilnych wskazać należy, iż pozostają one bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Powód bowiem jest wierzycielem należności Spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., a nie pozwanego jako współnika spółek cywilnych. Pozwany nadto nie wskazał na istnienie jakiegokolwiek związku pomiędzy majątkiem dłużnej Spółki a ewentualnymi majątkami spółek cywilnych.

W zakresie twierdzenia, iż również Spółka (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. toczy spór z Agencją o dopłaty, wskazać należy, iż okoliczność ta mogłaby mieć znaczenie dla obalenia domniemania bezskuteczności

egzekucji i wskazywać na ewentualną przedwczesność powództwa. Jednak należy mieć na uwadze, iż spór ten dotyczy dopłat unijnych dla rolnictwa. Zgodnie z treścią art. 831§1.2a) k.p.c. oraz art. 831§ 2 k.p.c. (zmienionych ustawą z dnia 24 stycznia 2014 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych ustaw – Dz.U. z 2014 r, poz. 379, która weszła w życie od 8 kwietnia 2014 roku) środki pochodzące z programów wymienionych w tym przepisie – programów unijnych dla rolnictwa – nie podlegają egzekucji, chyba że wierzytelność egzekwowana powstała w związku z realizacją projekty, na który środki te zostały przeznaczone. Nie podlegają egzekucji również sumy i świadczenia już wypłacone lub wydane. Powyższe oznacza, iż nawet w przypadku rozstrzygnięcia sporu z Agencja na korzyść dłużnej Spółki, powód w niniejszej sprawie i tak nie może zaspokoić swojego roszczenia z uzyskanych przez Spółkę dopłat. Tym samym nie może dokonać ewentualnego zajęcia wierzytelności także na obecnym etapie sporów z (...). Niezależnie więc od należnych Spółce dopłat, okoliczność ta nie powoduje uznania, iż egzekucja wobec Spółki jest możliwa. Pozwany nie obalił więc domniemania bezskuteczności egzekucji wobec Spółki.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r. (OSNC 2007/9/136, Biul.SN 2006/12/7) odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego umorzonych z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki ustawowe od należności głównej. Sąd w całości podzielił powyższe stanowisko i zasądził żądane przez powoda kwoty, na które składały się należności główne z tytułów wykonawczych oraz zasądzone w nich koszty procesu.

Orzekając o odsetkach Sąd oparł się na w pełni przez siebie podzielanym stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 21 lutego 2002 r. (IV CKN 793/00, OSNC 2003/2/22, Biul.SN 2002/7/11, M.Prawn. 2002/19/900), wskazujące, że odsetki za opóźnienie od odszkodowania dochodzonego na podstawie art. 298 k.h. (obecnie 299 k.s.h.) należą się od chwili wymagalności ustalonej zgodnie z art. 455 k.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Chwila ta wynika z załączonego do pozwu wezwania z 26 stycznia 2016 roku, w którym wskazano pozwanemu termin zapłaty na dzień 5 lutego 2016 roku. Wezwanie to bezspornie pozwany otrzymał albowiem w dniu 5 lutego 2016 roku złożył na nie odpowiedź. Od dnia następnego pozostawał więc w opóźnieniu z płatnością, co uzasadniało zasądzenie odsetek za opóźnienie.

Sąd pominął dowód z przesłuchania pozwanego w charakterze strony albowiem pozwany nie wskazał istotnych okoliczności, na jakie miałyby być słuchany, co więcej, jak już wskazano wyżej, odpowiedź na pozew nie zawierała żadnych istotnych dla rozstrzygnięcia twierdzeń faktycznych, zaś pozwany wzywany na rozprawę nie stawił się. Nie wykazał także aby jego niestawiennictwo w tutejszym Sądzie nie było możliwe. Spodziewany przez niego duży ruch drogowy nie może stanowić usprawiedliwienia dla niestawiennictwa strony, zwłaszcza, że wzywany świadek bez utrudnień dotarł do Sądu. W ocenie Sądu, wobec treści odpowiedzi na pozew oraz treści usprawiedliwienia nieobecności, wniosek o przesłuchanie w miejscu zamieszkania miał na celu jedynie przedłużenie postępowania.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje postawę prawną w art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w związku z art. 98 § 1 k.p.c., który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na poniesione przez powódkę koszty złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 11.892 zł. oraz wynagrodzenie pełnomocnika – 14.400 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 7 w zw. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804).